

Forliksklage må følges opp med stevning innen ett år fra forlikssrådets innstilling for å avbryte fristen i NS 8407 punkt 35.2 bokstav b (HR-2023-766)

Live Houmb Sjøli
Senioradvokat

Johan André Eikrem
Fast advokat

Helge Neraal
Partner, Avdelingsleder entreprise og tvisteløsning

1. Kort om saken og problemstillingen

Norges Høyesterett avsa 24. april 2023 dom i sak mellom entreprenøren, KF Entreprenør AS, og byggherren, Oslo kommune, byggherre. Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA) opptrådte som partshjelper for entreprenøren.

Saken gjaldt tvist om sluttoppgjøret etter en totalentreprisekontrakt knyttet til rehabiliteringen av Grønland barnehage i Oslo. Etter overtakelse tok entreprenøren ut forliksklage for kravene sine. Entreprenøren tok

deretter ut stevning seks måneder etter at saken ble innstilt i forliksrådet.

Spørsmålet i saken var om entreprenøren på grunn av fristen i NS 8407 punkt 35.2 bokstav b) hadde tapt endringskravene som var fremsatt mot kommunen.

I henhold til NS 8407 punkt 35.2 bokstav b) må entreprenøren "*ta de nødvendige skritt for å iverksette ordinær rettergang eller voldgift etter reglene 50.4, senest åtte måneder etter overtakelsen av hele kontraktsgjenstanden, med mindre partene blir enige om en lengre frist.*"

I saken var det ikke omtvistet at entreprenørens forliksklage var sendt innen fristen på åtte måneder. Problemstillingen for Høyesterett var hvordan vilkåret om at det må tas «*nødvendige skritt for å iverksette ordinær rettergang*» skulle tolkes. Nærmere bestemt om det er tilstrekkelig å sende forliksklage innen fristen eller om forliksklagen må følges opp med videre skritt for å unngå at krav går tapt, og i så fall hva som er fristen for å ta ut stevning.

I motsetning til lagmannsretten, konkluderte Høyesterett med at forliksklagen må følges opp med stevning innen ett år fra forliksrådets innstilling for at kravene ikke skal gå tapt.

2. Tilstrekkelig å sende forliksklage?

Høyesterett stadfestet innledningsvis det rettslige utgangspunktet om at kontrakter i næring mellom profesjonelle parter skal tolkes objektivt. Videre viste Høyesterett til at standardkontrakter ikke utelukkende skal tolkes ut ifra en naturlig språklig forståelse, men at ordlyden også må tolkes i lys av formålet og andre reelle hensyn.

Etter å ha konstatert at partene ikke hadde en felles oppfatning om hvordan NS 8407 pkt. 35.2 bokstav (b) skulle tolkes, tok Høyesterett utgangspunkt i ordlyden.

Høyesterett var ikke enig med entreprenøren i at ordlyden "iverksette" måtte forstås som at det var tilstrekkelig å ta ut forliksklage – selv om partene var enige om at forliksklage var det første steget i en ordinær rettergang. Etter Høyesteretts oppfatning var det like nærliggende at ordlyden var utformet med tanke på å skille ordinær rettergang fra voldgift.

Da ordlyden ikke var entydig, gikk Høyesterett over til å se på formålet. Høyesterett påpekte at et sentralt formål bak bestemmelsen var å få avklart og avgjort tvister. Et annet viktig formål var fremdrift. Dette tilsa at det ikke var tilstrekkelig å sende forliksklage i en sak som blir innstilt.

Videre viste Høyesterett til EBAs uttalelser – i denne saken og i LE-2014-17786 – om at bransjen i praksis har forholdt seg til at det gjelder en frist på ett år for å følge opp en sak som er innstilt i forliksrådet.

Etter dette kom Høyesterett til at selv om ordlyden ikke var entydig, tilsa forhistorien, reglens formål og bransjepraksis at det ikke var nok å sende forliksklage innen fristen i punkt 35.2 bokstav b) uten ytterligere oppfølging for å beholde de omtvistede endringskravene.

3. Når må stevning tas ut?

Høyesterett gikk deretter videre til å se på hvilke krav som gjaldt for den videre oppfølgingen.

Det avgjørende var om fristen i NS 8407 pkt. 35.2 bokstav b) falt inn under tvisteloven § 18-3 annet ledd eller tredje ledd. Disse lyder (våre understrekninger):

"2) Når foreldelse er avbrutt ved forliksklage, opphører denne virkningen dersom stevning, eller eventuelt forliksklage, ikke er sendt til retten innen ett år fra forliksrådet innstilte behandlingen av saken.

(3) Hvis søksmålet avvises eller ellers ender uten dom, og saksøkeren ikke er vesentlig å bebreide for dette, er virkningen etter første ledd fortsatt i kraft hvis kravet reises i nytt søksmål innen tre måneder fra kjennelsen ble forkynt for saksøkeren. Mot oversitting av tremånedersfristen kan det ikke gis oppfriskning."

Høyesterett startet med en generell vurdering av tvisteloven § 18-3. Høyesterett slo fast at annet ledd ikke er avgrenset til foreldelse etter foreldelsesloven, og at regelen gjelder både lovfestede og avtalte foreldelsesfrister. Videre slo Høyesterett fast at annet ledd kun omfatter regler som etter sitt innhold er foreldelsesregler, mens søksmålsfrister faller utenfor.

Høyesterett tok deretter stilling til om punkt 35.2 bokstav b) var en materiell foreldelsesfrist, dvs. om bestemmelsen var omfattet av tvisteloven § 18-3 annet ledd.

Høyesterett viste til at ordlyden i punkt 35.2 bokstav b) er at entreprenøren "taper" kravet sitt mot byggherren dersom fristen overskrides. Etter Høyesteretts oppfatning talte dette klart for at det var tale om en materiell foreldelsesfrist. At begrepet "foreldelse" ikke var benyttet, var ifølge Høyesterett ikke av betydning når virkningen var så klart formulert.

Videre tilsa forhistorien til standardkontrakten at punkt 35.2 bokstav (b) var omfattet av ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 annet ledd. Tolkningen hadde også støtte i kommentarutgavene til NS 8407 og NS 8405.

Avslutningsvis kommenterte Høyesterett de konkrete innvendingene fra kommunens side.

Når det gjaldt kommunens anførsel om at fristen har mer karakter av en reklamasjonsfrist enn en materiell foreldelsesfrist, viste Høyesterett til at begrepet reklamasjon knytter seg til byggherrens mangelskrav. Kravene i denne saken hadde derimot utspring i endringsregimet i kontrakten, og dette var dermed ikke en naturlig sammenligning.

Etter Høyesteretts oppfatning kunne det heller ikke tillegges betydning at standardkontrakten har en rekke fristregler som kommunen ikke oppfattet som foreldelsesregler. Høyesterett viste til at spørsmålet ikke kunne avgjøres ut ifra en overordnet sammenligning, men måtte avgjøres ut ifra en konkret tolkning av bestemmelsen.

Kommunen argumenterte også med at punkt 35.2 bokstav b) ikke var å anse som en foreldelsesregel fordi den omfatter krav om fristforlengelse, og at slike krav ikke kan foreldes etter foreldelsesloven. Høyesterett var uenig med kommunen, og viste til at krav om fristforlengelse under sluttoppgjøret vil utgjøre motkrav i form av et kronefradrag i dagmulktkravet til byggherren.

Etter dette kom Høyesterett til at fristen i punkt 35.2 bokstav b) skal regnes som en lovlig avtalt materiell foreldelsesfrist, som er omfattet av tvisteloven § 18-3 annet ledd.

Stevning må dermed tas ut innen ett år fra forlikrådet innstilte saken.

4. Dommens betydning

Dommen må sies å være godt nytt for entreprenørene. For disse er det langt enklere å forholde seg til den kjente ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 annet ledd regnet fra forlikrådets innstilling av saken, enn den langt knappere tremånedersfristen i tredje ledd.

Ettersom dommen knytter seg til en konkret vurdering av NS 8407 punkt 35.2 bokstav b), er det vanskelig å si om dommen vil få betydning også for andre avtalte frister. Det må imidlertid kunne legges til grunn at dommen vil ha overføringsverdi for tilsvarende bestemmelser i NS 8405, NS 8415 og NS 8417.

Fagområder Entreprise
